

Utószó

A Szegedi Egyetemi Tudástár sorozat *hetedik* kötete szervesen kapcsolódik a *hatodik*hoz. Ennek egyik oka, hogy a nemzetközi és hazai életben használatos tudományterületi felosztás nem egyezik meg az Szegedi Tudományegyetem szervezeti struktúrájával. A kötet szerkesztői munkájuk során ezt az általános szempontot vették alapul. Így a hetedik kötet a következő tudományterületekre koncentrált: gazdaság-, jog-, nevelés- és vallástudomány, valamint szociológia. A válogatás szempontjai mindegyik *humaniora* esetében azonosak voltak. Pályájuk csúcsára érkezett kollégák kaptak felkérést az együttműködésre.

Az állam- és jogtudomány öt, a gazdaságtudomány három, továbbá a pedagógia, a szociológia és a vallástudomány egy-egy tanulmánnyal képviselteti magát. E sokféleség külön értéke a kötetnek. Jogfilozófiai és -történeti elemzések mellett szociális, büntető- és alkotmányjogi, továbbá nevelési, társadalmi és vallási kérdések kapnak teret olyan szakemberek tollából, akik nemcsak elméleti szempontból kutatják és oktatják választott szakterületüket, hanem tapasztalataikat alkotó módon beépítik egy új rendszer, részben általuk végigvitt kialakításába, ezzel építve a jövő Magyarországot. Ez a megállapítás az itt szereplő gazdaságtudósok műveire, működésére is érvényes, különös tekintettel hazánk Európai Unió és külgazdasági kapcsolataira.

A hetedik kötetet rektorok emlékezetét felidéző fejezet zárja. A korábbi egyetemi vezetők –Szent-Györgyi Albert és Róna-Tas András – cselekedeteikkel olyan példát állítottak, amelyek embert próbáló időkben a legteljesebb mértékben teljesítették az imént említett magas erkölcsi mércét.

A szegedi egyetem és elődei Kolozsvárott kezdődő négyszázharminchárom éves történetét számos vallási összeütközés, politikai krízis jellemezte. Különösen az utolsó száz év bővelkedett az egyetemet is súlyosan érintő történelmi kataklizmákban. Az 1914-15-ös tanévben Márki Sándor történész professzor volt a rektor. Az I. világháború kitörésének egyetemünket súlyosan érintő évéről a leghitelesebb forrásból, a rektortól tájékozódhatunk. Kitűnő történészhez illően pontosan számba veszi borzalmas veszteségeinket, több ezer hallgatónk értelmetlen halálát a csatatereken vagy nyomorékká válását. A dokumentum értékű, könyvtárunkban őrzött beszámolónak most, a centenáriumon illő lenne végre a nyilvánosság elé kerülnie. Ezért a Szegedi Egyetemi Tudástár szerkesztői azt tervezik, hogy e sorozat következő részeként napvilágra segítik Márki professzor úr „A háború első éve a kolozsvári m. kir. Ferencz József Tudományegyetemen” című munkáját.

A II. világháború elején, 1940-41-ben Szent-Györgyi Albert volt a rektor. Róla a Szegedi Egyetemi Tudástár több kötete szól, itt az orvos-biológus hiteles

emlékének megőrzéséhez sokban hozzájáruló Péter László emeritus professzor írásait közöljük.

A beszámolók sorát Róna-Tas Andrásé zárja. Ő az egyetemi rendszerváltás idején volt a József Attila Tudományegyetem rektora, később pedig meghatározó szerepet játszott a Magyar Akkreditációs Bizottság létrehozásában.

A bölcsész- és társadalomtudományi területeteket legalább két „titkos” szál is összefűzi. A kötetek együttes olvasásából kitetszik a történeti és elméleti megközelítés egymás iránti kölcsönös tisztelete, a múlt tapasztalataira építő újításra való határozott törekvés. A másik a felelősség érzése. A szándék, hogy az emberre, társadalomra vonatkozó új ismeret segítse elérni azt a Szent-Györgyi Albert által olyan határozottan megfogalmazott célt, hogy az ember morális fejlettsége lépést tartson egyéb ismeretei ugrásszerű megnövekedésével. Az emberi közösség etikai szintjét olyan magasra kell emelni, hogy az élő- és élettelen természettudomány bátran vállalkozhasson esetenként pusztítással fenyegető, veszélyes felfedezések megtételére is, hiszen azokat a tudományos kor új embere pusztán a közjó szolgálatába fogja állítani.

A középkori ember életünket a teremtéstől a végítéletig tartó közös menetelésnek képzelte el, amelynek során a mindenkori élők feladata volt a másik segítése, hogy az is boldoguljon, vagy az emlékezetben fennmaradjon. A bölcsész- és társadalomtudományok területéről közölt harmincegy tanulmány, továbbá két és egy tervezett szubjektív szellemiségű dokumentum-jellegű írás olyan emberi közösség munkájába enged betekintést, amelyet talán nemcsak az egymás melletti tevékenység szándéka jellemez, hanem a történelem adott pillanatában és helyén az együttműködés vágya is.

2014. november

Pál József